

TEDENSKESKE SLIKE

PRILOGA DOMOVINI

Leto IV.

V Ljubljani, dne 27. decembra 1928

52. števil.

Filmi in filmarji.

Človeški razum neprestano išče in išče ter tako olajšuje z novimi iznajdbami življenje. V trenutku, ko nova iznajdba prodre v javnost jo ljudje občudujejo, pa se je kaj kmalu privadijo. Nadaljna izpopolnjevanja, odnosno napredovanja, pa korakajo pred nami in z nami neopaženo. Z iznajdbami je pač tako kakor z novo odprtim vrelcem. Ko prične teči se čudimo, ko ga pa vprežejo v mline in žage, nu potem je že vse samo ob sebi razumljivo, da mora tako biti.

Tako je bilo tudi s fotografiranjem. Pri prvih iznajdbah se je čutil ves svet, kako je to mogoče. Nadaljnje iznajdbe, prenos na papir, izboljšanje slik itd. do barvitih fotografij pa smo sprejeli kot nekaj samo po sebi razumljivega.

Proti koncu preteklega stoletja sta pričela razmišljati brata Lumyère, kako dati fotografiji, mrtvi sliki več življenja. Po dolgem preizkuševanju jima je tudi to uspelo. Na eni fotografiji vidimo, kaj se je godilo v tistem trenutku, ko je fotograf slikal. Ako sestavimo nebroj takih fotografij, ko slede druga za drugo, na istem kraju, vidimo že nekaj življenja. To je bila vodilna misel tako zvanega filma. Ko so fotografiranje v toliko izpopolnili, da je bilo mogoče trenutno slikati in sicer s pomočjo dobrih leč, je bil led že prebit. Na to so aparat tako priredili, da so hitro slikali in sicer tudi vse gibe. Uspelo je narediti po več sto sličic, ki so sledile druga drugi, kar trenutno. Tako je bil na sliki že precejšen del življenja. Take slike pa niso bile slikane na steklene plošče, marveč na posebne prozorne trakove iz celuloze.

Trakove so s kemikalijami razvili. Takrat, ko je bil izdelan film pa so že poznali tudi tako zvano laterno magiko, to je bila svetlobna naprava, s katero so prenašali razne slike, tudi barvane, z lučjo na platno, ali na bele stene. Na isti način kakor so slike laterne magike prenašali, so prenesli tudi sličice filma. Da se je pa pokazalo tudi življenje na sliki, so prav tako kakor pri fotografiranju tudi pri prednašanju premikali sliko za sliko in pokazali vse to, kar so poprej fotografirali.

Začeli so slikati filme po vsem svetu in sicer najrazličnejše prizore. Mnogi so se lotili slikanja pokrajin in pokrajinskih prizorov. Kaj radi so slikali vlake, razne dirke itd., sploh prizore, kjer je bilo

veliko gibanja in premikanja. Zelo lepi prizori so bili iz morja: gibanje valov in prihod ter odhod ladij.

Polagoma so pričeli sestavljati prizore, ki so jih zopet združili v cele življenske dogodivščine. Pojavili so se ljudje, ki so to zopet izkoristili v drugo svrhu. Predstavljali so razne igre in jih pustili fotografirati, odnosno filmati. Film so prenesli na platno in ga predstavljali po raznih krajih.

Iz tega se je razvila velika industrija, ki je posebej razvita v Ameriki in ima zaposlenih nebroj ljudi. Pa tudi po raznih evropskih krajih cvete taka podjetja. Filmska industrija in film sta obvladala svet. Za vse se ga že uporablja. Nadomešča gledališče, uporabljajo ga v poučne in znanstvene svrhe, prav posebno pa v tako zvano reklamo. Trgovska in tvorniška podjetja kažejo svoje delovanje in izdelke, drugi jih izrabljajo celo za politično agitacijo itd. Zelo važno pa je filmanje za tujsko prometno reklamo. Baš s filmanjem je dana prilika pokazati krasote in zanimivosti posameznih pokrajin, ki privabijo tuje v dotične kraje.

Take propagandne filme pa moremo s polno upravičenostjo smatrati za važne kulturne filme. Široki ljudski sloji nimajo ne časa ne denarja, da bi potovali po svetu. Pomore jim film, ki z naravnimi posnetki pričara pred gledalca pokrajino in življenje iz najoddaljenejših krajev. Tak film uči spoznavati tuje kraje in tuja ljudstva in s tem širi duvilnih kinoobiskovalcev, ki jih je danes že na stotisoče. — Tudi naši vrli »Skalaši«, to so člani planinskega društva »Skale«,

hočejo izrabiti to dobro stran filma in so že v pretečenem poletju filmali našo Gorenjsko. Filmali pa bodo tudi ostale slovenske kraje in tako pripomogli, da se ponese glas o lepotah naše mile Slovenije daleč preko meja in to v krasnih naravnih posnetkih, ki bodo učinkovali tem bolj gotovo, ker bodo kazali našo zemljo tako, kakršna je. In na tako smo zelo ponosni.

Pa tudi nam samim je tak film potreben, saj sami premalo poznamo pestro lepoto naših krajev in milino slovenske zemlje in jo morda tudi premalo ljubimo. Naj nas novi film seznani z vso Slovenijo in pokaže, da je vredna najplemenitejše domovinske ljubezni svojih sinov in hčera.

Dr. Rihard Zupančič, profesor na ljubljanski univerzi je te dni praznoval petdesetletnico svojega rojstva.

Občani vasi Kapele v Soteski dolini so izkazali udano hvaležnost svojemu dolgoletnemu, sedaj upokoženemu šolskemu upravitelju Josipu Pečniku, s tem, da so ga imenovali častnim občanom

Anton Lajovic, sodn. nadsvetnik, petdesetletnik. Rojen je bil v Vahah kot sin preprostega, glasbeno zelo nadarjenega očeta. Že v mladih letih je neumorno gojil glasbo.

Krasna slika slavnega slovenskega umetnika Jurija Šubica nam predloči božične navade, kajenje, v njegovi ožji domovini v Poljanah na Gorenjskem

Te dni so pokopali v Celju Nežo Levstikovo, vzorno slovensko ženo, mater našega pisatelja Vladimirja Levstika. Pokojnica, ki je slovela radi svojega blagega srca in plemenitega značaja, je gotovo mnogo pripomogla, da je zavzel njen sin tako častno mesto med našimi kulturnimi delavci

Sto let je preteklo, kar je bil rojen na Koronjskem v Rožu velezaslužni Slovenec Anton Janežič, buditelj naroda

Ivan Gorup, železniški progovni nadziralnik na Jekonicah na Gorenjskem je pred kratkim obhajal 60-letnico svojega rojstva. Bil je že za časa vladovanja nemške avstrijske gospode zavezan Slovenec, ki ni klonil niti pred najzagrizenjšimi preganjalci Slovencev. Z neumornim delom je pomagal pri ureditvi precej razdrapanih povojnih prometnih razmer

Trije krepki junaki, branilci stare Avstrije. Na sliki vidimo, kdo vse je moral biti vojak in kako so skrbela za vojaško obleko in prehrano

Te dni je umrl v Italiji med svetovno vojno najbolj znani italijanski general maršal Cadorna. Poveljeval je dolgo časa italijanski armadi. Radi neklih neuspehov je bil odstavljen. Med Slovenci je Kadorna vsaj po imenu dobro znan

Med južnoameriškima država Paragvajem in Bolivijo so nastala huda nasprotstva in prišlo bi bilo kmalu do vojne. Veliko zaslugo za pomirjenje omenjenih držav si je spletel španski poslanik Kvinones de Leon, ki je uspešno posredoval

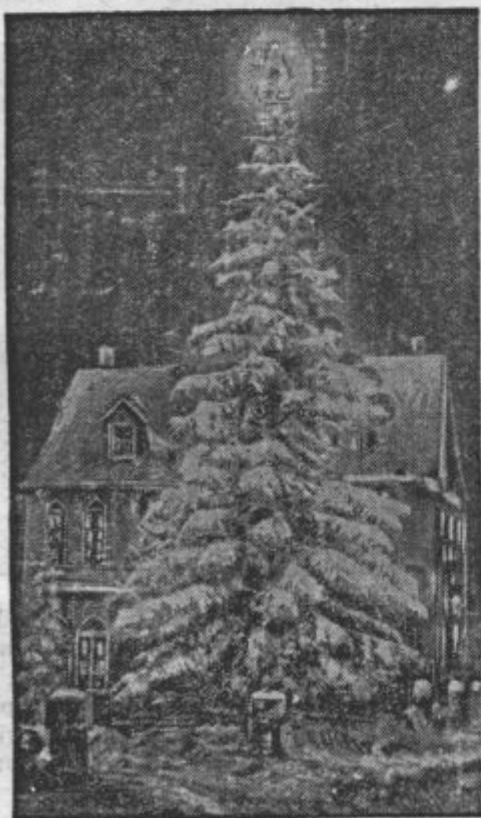
Češki pisatelj Stanislav Zima, ki je pred kratkim praznoval svojo 70letnico, je napisal zanimiv članek za Jutro

Na desni: Aman Ullah je kralj precej divjega plemena Afganistancev. Njegovo kraljestvo se nahaja v Aziji med ruskim Turkestanom in angleško Indijo. Ker je kot pameten vladar pričel modernizirati svoje nekulturno ljudstvo, se mu je narod z orožjem v roki uprl

Na levi: Kakor moški, tako tekmujejo tudi ženske, katera bo prva. Včasih hočejo prehiteti celo moške tekače

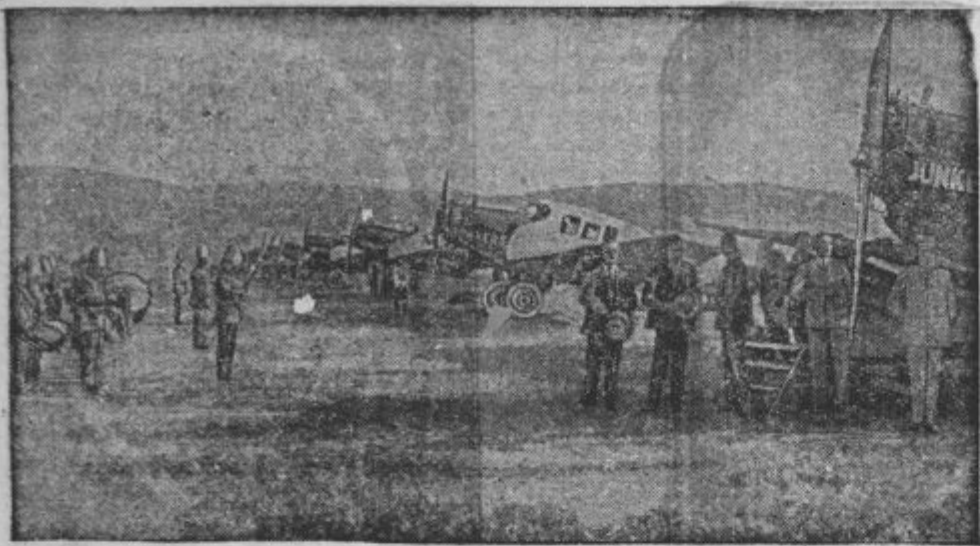
Mična slička iz svete noči

Pogled na Varšavo, glavno mesto Poljske, s spomenikom Zigmundom III.

Tudi zima ima svoje lepote. Otroško veselje po zimi

Kakor vse večje moderne države, tako se je pripravila tudi majhna Bolivija, državnica v Južni Ameriki, na vojno, ki je pretila pred kratkim izbruhniti med to državo in njeno sosedno državo Paraguayem. Opasnost je sedaj odstranjena

Gosa Cangkajšekova, moderna Kitajka, ki je študirala v Evropi, postane v kratkem »župan« mesta Nanking na Kitajskem

Poroka nečakinje belgijskega kralja. V katoliški cerkvi v Chischesteru na Angleškem je te dni poročila princesa Orleanska, nečakinja belgijskega kralja, ministra Valterja Kingesanda, sina ameriškega večkratnega milijonarja

Na prvi strani lista vidimo kako delajo vrli Skalaši pokrajnske filme, na tej sliki pa slovensko filmsko igralko Kravanjo v lepi filmski vlogi, ki sedaj igra

Velike težkoče imajo gasilci kadar gori kaka naša vasica. Sedaj si pa predstavljajmo, kakim nevarnostim so izpostavljeni ameriški gasilci, če se užge nebotalnik, ki je silno visok in obširen in je sam zase kakor kako mesto. Saj šteje tak nebotalnik prav pogosto nad 10.000 stanovalcev. Požar na nebotalniku napravlja med stanovalci razumljivo velik strah. Saj gre tudi v takem primeru ogromna vrednost v dim in pepel in kup razvalin

Na levi: Krščanski božič med Japonci. Po misijonarjih krščene Japonke obhajajo prijetni božični večer po krščanskih običajih